

Eind 2020 heeft het Federaal Agentschap voor de opvang van Asielzoekers (Fedasil) nieuwe instructies aangenomen inzake de voorwaarden voor de terugbetaling van psychologische raadplegingen voor personen in collectieve opvangfaciliteiten. Deze instructie, welke niet officieel kenbaar werd gemaakt door Fedasil, heeft een directe, massale en nadelige invloed op de werkwijze van de betrokken zorgverleners. Het doel van deze nota is in het kort de inhoud van deze instructies en de lopende juridische aanpak te schetsen en een strategie voor te stellen om deze aan te pakken.

De inhoud van de instructie

De instructie verdeelt de psychologische begeleiding van asielzoekers in verschillende fasen:

- 1) De aanvraag voor psychologische opvolging moet worden **gevalideerd** door het multidisciplinaire team van het opvangcentrum.
- 2) Een eerste "**registratie en diagnose**" consultatie wordt georganiseerd met een zorgverlener die aan de volgende criteria voldoet: klinisch psycholoog met ten minste 3 jaar ervaring en een VISA en een accreditatie, of een psychotherapeut zijn met een titel van gezondheidszorgberoep (WUG) of een psychotherapeut zijn zonder titel van gezondheidszorgberoep (niet-WUG) maar die in een interdisciplinair kader en onder supervisie van een arts en een psycholoog werkzaam is. Aan het einde van deze ene bijeenkomst moet de zorgverlener een document invullen ter attentie van het multidisciplinaire team van het centrum, met een beschrijving van het probleem van de patiënt, of er al dan niet een follow-up nodig is, het doel van de behandeling en de gewenste categorie (B: individuele consultatie, C: familie consultatie, E: consultatie op afstand). Het tijdstip en de frequentie van de sessies worden vooraf bepaald, namelijk een 60 minuten durende sessie om de twee weken. Als de clinicus het nodig acht om de patiënt voor een langere periode of vaker te zien, moet hij of zij dit schriftelijk motiveren op hetzelfde document.
- 3) Als de zorgvraag wordt gevalideerd door het multidisciplinaire team van de opvangstructuur, wordt aan de betrokkene een zorgbevoegdheid verleend voor een **eerste cyclus** van 8 zittingen die 4 maanden geldig zijn. Aan het einde van de cyclus moet de clinicus opnieuw een standaardformulier voor het multidisciplinaire team van het centrum invullen, waarin de voortgang van het probleem wordt vermeld en wordt aangegeven of een verlenging van de therapeutische begeleiding al dan niet noodzakelijk is. Zo ja, dan moet hij het doel en het behandelplan voor deze nieuwe cyclus specificeren.
- 4) Als de aanvraag tot verlenging wordt gevalideerd door het multidisciplinaire team van het opvangcentrum, wordt een toelating voor de zorg verleend voor een tweede cyclus van 8 zittingen die 4 maanden geldig is. Op het einde van twee cycli kan de clinicus, indien hij het nodig acht om

de therapeutische opvolging voort te zetten, een aanvraag tot verlenging indienen bij het centrum, maar deze moet worden ingediend bij de psychosociale coördinatie dienst op het hoofdkantoor van de betrokken operator (Fedasil, Croix-Rouge of Rode Kruis).

De instructie is op verschillende niveaus uiterst problematisch. In de eerste plaats wordt de toegang tot en de verlenging van de psychologische opvolging afhankelijk van de validatie van een "multidisciplinair team", zonder enige details over de functies en de vaardigheden van de personen die er deel van uitmaken. Ten tweede worden er zorgmodaliteiten opgelegd, zowel wat betreft de duur en de frequentie van de gesprekken als wat betreft de duur van de opvolging in zijn geheel. Ten derde vereist het de overdracht van informatie over de patiënt en het verloop van de ondersteuning, zodat psychologische begeleiding mogelijk is en kan worden voortgezet.

Hoewel de uitvoering van deze instructie tot nu toe sterk verschilt van de ene faciliteit tot de andere, heeft het weinig tijd gekost om de daaruit voortvloeiende gevaren in het veld te concretiseren. Bij CGG Ulysse werden bijvoorbeeld verschillende lopende psychologische begeleidingen door de betrokken centra onderbroken totdat de bovengenoemde documenten naar behoren werden ingevuld.

Beroep op de Raad van State

Naar aanleiding van deze bevindingen en de bezorgdheid die ze met zich meebrengen, hebben tien verenigingen (die zich voornamelijk inzetten voor de ondersteuning van vluchtelingen in de geestelijke gezondheidszorg of voor de verdediging van de mensenrechten) en één onafhankelijke psycholoog, een verzoekschrift ingediend bij de Raad van State met het verzoek om het onderzoek in kwestie op te schorten en te annuleren. In zijn verzoekschrift wijst de advocaat er met name op dat de nationale en Europese wetgeving inzake de opvang van asielzoekers hen toegang garandeert tot adequate psychologische ondersteuning. Hij identificeert het bezwaar op de instructies vooral op twee niveaus: dat van de patiënten, die morele schade en een aantasting van hun waardigheid lijden, en dat van de professionals, voor wie de schade op het niveau van de verwezenlijking van hun doel ligt. Ten slotte legt zij de onrechtmatigheid van de bestreden handeling bloot door te wijzen op de onbekwaamheid van de auteur en de verschillende geschonden wetsartikelen. We verwijzen naar artikel 358 van het Strafwetboek over het beroepsgeheim, artikel 10 van de wet van 22 augustus 2002 over de bescherming van de persoonlijke levenssfeer van de patiënten en verschillende bepalingen van de ethische code van de psycholoog die de therapeutische vrijheid waarover hij beschikt verdedigen. Concluderend, de aanvraag onthult het onmogelijke dilemma waar professionals in de geestelijke gezondheidszorg mee te maken hebben als ze met deze instructie worden geconfronteerd:

"Indien zij weigeren te voldoen aan de eisen van het Federaal Agentschap in naam van hun therapeutische onafhankelijkheid en hun beroepsgeheim, kan de therapeutische relatie zelf worden onderbroken, terwijl de psycholoog, overeenkomstig artikel 29 van de Ethische Code, verantwoordelijk is voor het verzekeren van de continuïteit van de geleverde professionele diensten aan de cliënt of het subject. »

In afwachting van het antwoord van de Raad van State, dat enkele maanden in beslag zal nemen, stelt de Thematische Coördinatie "Ballingschap en Geestelijke Gezondheid" van de LBSM, gecoördineerd door de SSM Ulysses, een strategie voor om te voldoen aan de vereisten van de Fedasil-instructie. **Het idee is om een standpunt in te nemen dat het mogelijk maakt om het therapeutisch werk met asielzoekers die in collectieve opvangstructuren verblijven voort te zetten en tegelijkertijd het gevaar van de taken en verplichtingen als psycholoog of psychotherapeut te beperken.**

Strategievoorstel in afwachting van het antwoord van de Raad van State

Wanneer een opvangcentrum (Fedasil, Croix-Rouge, Rode Kruis) u vraagt om één van de standaard vragenlijsten in te vullen om therapeutische zorg te starten of voort te zetten, stellen we voor om een tweestapenstrategie te volgen:

- 1) Stuur een e-mail naar de contactpersoon van het centrum met de mededeling:

"Ik kan het gevraagde document niet invullen omdat het in strijd is met de ethische code van de psycholoog. Om deze reden werd onder meer een verzoek tot schorsing en annulering ingediend bij de Raad van State tegen de instructie "Psychologische consultatie voor bewoners van collectieve opvangvoorzieningen - Voorwaarden voor terugbetaling door Fedasil" van 22/10/2020. Ik ben van mening dat het noodzakelijk is om de psychologische begeleiding van de heer / mevrouw ... voort te zetten en het is mijn professionele verantwoordelijkheid om ervoor te zorgen dat de therapeutische relatie voortduurt. Bij voorbaat dank me verder op de hoogte te houden van het gevolg dat u aan dit verzoek zult geven."

Als het een follow-up is die aan de gang was voordat de instructie van kracht werd (1/11/2020), kunt u het volgende toevoegen:

Hoewel de instructie geldt voor de opstart van de zorg, is er een overgangperiode van 3 maanden voorzien voor de doorlopende follow-ups, die loopt tot 1 februari 2021. Kunt u daarom alstublieft de nodige regelingen treffen, zodat de heer/vrouw naar zijn volgende afspraak kan komen?

ULYSSE

Ulysse est un service de santé mentale spécialisé dans l'accompagnement de personnes exilées.

LIGUE BRUXELLOISE POUR
LA SANTÉ MENTALE

Het doel van dit eerste contact is ten eerste om aan te tonen dat men het niet eens is met de eisen van het onderzoek en ten tweede om te proberen een behandeling te starten of voort te zetten zonder daarop te hoeven reageren.

- 2) Indien de opvangstructuur toch aandringt op de noodzaak of de verplichting om de vragenlijst in te vullen om de opvolging te starten of voort te zetten, raden wij aan deze op een laconieke en stereotiepe manier in te vullen om de toegang of de continuïteit van de zorg voor de betrokken patiënt te garanderen. Bijvoorbeeld :

Beschrijving van het probleem: **psychische stoornissen**

Follow-up vereist: **ja**

Doelstellingen van de behandeling: **verbetering van de psychologische toestand**

Motivatie voor 1X/week sessie of intensieve reis: **ernstige aandoening**

Als het centrum de follow-up beëindigt, neem dan contact op met de patiënt om een definitieve afspraak met hem te maken om de situatie uit te leggen en ofwel de follow-up goed te beëindigen ofwel te beslissen om de follow-up op andere, samen overeengekomen manieren voort te zetten.

Het is belangrijk dat dit **schriftelijk** gebeurt om een spoor te behouden van de uitwisselingen.

Het is ook belangrijk de situatie aan de patiënten uit te leggen, zodat zij zich niet persoonlijk betrokken voelen of in moeilijkheden gebracht worden door de situatie, door bijvoorbeeld te zeggen:

"Het centrum vraagt naar informatie over de gesprekken die wij samen voeren om te beoordelen of deze gesprekken nodig zijn en of uw toestand verbetert, zodat het al dan niet kan instemmen met de voortzetting van de betaling van de consultaties, de tolk en uw verplaatsing. Samen met collega-psychologen zijn wij van mening dat dit ons dwingt het beroepsgeheim te doorbreken dat essentieel is voor ons werk."

Rue de l'Ermitage 52 – 1050 Ixelles ☎ 02/533 06 70 📠 02/ 533 06 74 @ info@ulyse-ssm.be 🌐 www.ulyse-ssm.be

BELFIUS BE94 0682 3374 9314

N° d'entreprise 0477 467 652 - RPM Bruxelles -

Service de Santé Mentale agréé par la SPFB

ULYSSE

Ulysse est un service de santé mentale spécialisé dans l'accompagnement de personnes exilées.

LIGUE BRUXELLOISE POUR
LA SANTÉ MENTALE

Contactpersonen voor nadere informatie en om anonieme geschillen door te geven:

- Pascale De Ridder (Coördinatie Thématique Exil de la LBSM en SSM Ulysse) op 02 533 06 70-0471 597 114 of exil@lbfsm.be
- Ondine Dellicour (SSM Ulysse) op 02 533 06 70 of ondine.dellicour@ulyse-ssm.be

Alain Vanoeteren
Directeur Ulysse SSM

Yahyâ Hachem Samii
Directeur LBSM

Vertaald met www.DeepL.com/Translator (gratis versie)

Rue de l'Ermitage 52 – 1050 Ixelles ☎ 02/533 06 70 📠 02/ 533 06 74 @ info@ulyse-ssm.be 🌐 www.ulyse-ssm.be

BELFIUS BE94 0682 3374 9314

N° d'entreprise 0477 467 652 - RPM Bruxelles -

Service de Santé Mentale agréé par la SPFB